

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till vissa ändringar av lagstiftningen om läroavtalsutbildning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om läroavtalsutbildning ändras och att det stiftas en lag om tillämpning av 16 § lagen om läroavtalsutbildning under 1995 och 1996. Grunderna för ordnande av läroavtalsutbildningen sammanjämkas med den lagstiftning om yrkesexamina som trädde i kraft 1994 och som expansivt skall tillämpas vid ordnande av vuxenutbildning. Genom den föreslagna lagen om tillämpning av 16 § lagen om läroavtalsut-

bildning under 1995 och 1996 slopas temporärt under nämnda år den kvantitativa regleringen av läroavtalsutbildning som ordnas som grundläggande yrkesutbildning för ungdomar under 25 år för att öka de ungas utbildningsmöjligheter.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1995 och avses bli behandlad i samband med den. De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1995.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Sammanjämkning av läroavtalsutbildningen och de examina som avses i lagen om yrkesexamina

Enligt lagen om läroavtalsutbildning (1605/92) iakttas i läroavtalsutbildning vad som angående den yrkesinriktade vuxenutbildningen stadgas i eller bestäms med stöd av lagen om yrkesläroanstalter (487/87), nedan läroanstaltslagen. Orsaken till att grunderna för ordnande av vuxenutbildning tillämpas på läroavtalsutbildningen är att målsättningen för vuxenutbildningen, dess undervisningsarrangemang och undervisningsmetoder lämpar sig bättre än grunderna för den utbildning på ungdomsstadiet som i första hand ordnas i läroanstaltsform och i vilken läroavtalsutbildningen i regel genomförs via pratiska arbetsuppgifter. Tillämpningarna inom vuxenutbildningen ger förutsättningar till smidiga och individuella undervisningsarrangemang så att de studerandes

utbildnings- och arbetserfarenhet kan beaktas i tillräcklig utsträckning.

I och med den lag om yrkesexamina (306/94) och den förordning om yrkesexamina (308/94) som trädde i kraft vid ingången av maj 1994 har det vid sidan av utbildning i läroanstaltsform skapats ett nytt examenssystem för den yrkesinriktade vuxenutbildningen. En central utgångspunkt för lagstiftningen om yrkesexamina är att erbjuda vuxna ett system som utvisar den deltagandes yrkesskicklighet oberoende av hur den har förvärvats. Genom att delta i dessa examina kan man avlägga yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina.

Undervisningsministeriet bestämmer om strukturen på de examina som avses i lagstiftningen om yrkesexamina och grunderna för examina fastställs av utbildningsstyrelsen. I grunderna för examina fastställs den yrkesskicklighet som krävs i examen, de obligatoriska och valfria delar som examen består av, de sätt på vilka yrkesskickligheten kan visas, dvs. arrangemangen för de fristående yrkesproven,

samt grunderna för utvärdering av examensprestationerna. Examensförrättarna sammanställer provuppgifter utgående från examensgrunderna. De läroanstalter som ordnar undervisning som siktar på dessa examina utarbetar läroplaner utgående från grunderna och sammanställer personliga studieprogram för studenterna.

För att det i yrkesutbildningen för vuxna inte skall förekomma onödiga överlappningar i grunderna för utbildningen, å ena sidan läroplansgrunder som bygger på läroanstaltslagstiftningen och å andra sidan examensgrunder som bygger på lagstiftningen om yrkesexamina, är avsikten att man inom vuxenutbildningen stegvis skall övergå till att tillämpa de grunder för examina som avses i lagen om yrkesexamina. Läroplansgrunderna tillämpas endast om grunder för examina i fråga inte finns att tillgå.

Sammanjämkningen av läroanstaltslagstiftningen och lagstiftningen om yrkesexamina genomfördes i samband med att lagstiftningen om yrkesexamina gavs. Enligt 20 § 3 mom. lagen om läroanstalter beslutar läroanstalten enligt grunderna för examina om undervisningen inom den utbildning som syftar till de examina som avses i lagen om yrkesexamina. Enligt 4 mom. i samma paragraf skall läroanstalten bereda de studerande som deltar i sådan utbildning tillfälle att delta i examina enligt lagen om yrkesexamina. Samtidigt begränsades det i 18 § läroanstaltslagen stadgade beslutet av undervisningsministeriet om strukturen för den grundläggande yrkesutbildningen så att det inom den grundläggande yrkesutbildningen för vuxna endast är möjligt att avlägga examina inom sådana utbildningsområden där yrkesinriktade grundexamina enligt lagen om yrkesexamina inte ordnas.

Avsikten med denna proposition är att på motsvarande sätt sammanjämka stadgandena i lagen om läroavtalsutbildning med lagstiftningen om yrkesexamina. Det föreslås att 4 § 1 mom. lagen om läroavtalsutbildning ändras så att den grund för läroplanen eller den grund för examen som skall iaktas skall framgå av läroavtalet. Det föreslås att stadgandet i lagens 5 § om grunderna för undervisningen ändras så att det i läroavtalsutbildningen tillämpas vad som stadgas i lagen om yrkesläroanstalter och lagen om yrkesexamina samt vad som stadgas eller bestäms med stöd av dem om strukturen för yrkesutbildningen och för examina. Rubriken för 6 § föreslås ändrad så att den täcker

grunderna för läroplanerna och grunderna för examina. Paragrafen skall ändras så att de examensgrunder som avses i lagen om yrkesexamina kan iaktas i läroavtalsutbildningen vid sidan av läroplanerna för vuxenutbildningen. Det föreslås att lagens 13 § 1 mom. ändras så att övervakningsuppgiften för den lokala förvaltningsmyndigheten förutom övervakningen av att läroplanen iaktas även skall gälla övervakning av att examensgrunderna iaktas.

För att trygga möjligheten att delta i de examina som avses i lagen om yrkesexamina föreslås att det till lagen fogas en ny 8 a § som motsvarar innehållet i 20 § 4 mom. läroanstaltslagen och i vilken det stadgas att den lokala förvaltningsmyndigheten skall bereda de studerande som deltar i läroavtalsutbildning tillfälle att delta i examina enligt lagen om yrkesexamina. Att bereda de studerande tillfälle att delta i examina är nödvändigt även därför att deltagande i examina betraktas som en väsentlig del av den utbildning som ordnas enligt examensgrunderna. Det föreslås därför att stadgandet i lagens 15 § 1 mom. om grunderna för användningen av statsandel inom läroavtalsutbildningen kompletteras med de kostnader som förorsakas av deltagande i examina enligt lagen om yrkesexamina och att lagens 17 § 1 och 2 mom. ändras så att den studerande har rätt att få studiesociala förmåner under den tid han deltar i fristående prov om han inte lyfter lön eller åtnjuter andra lagstadgade förmåner under denna tid. Genom ett övergångsstadgande i lagen skall det göras möjligt att inom redan påbörjad utbildning övergå från sådan utbildning som baserar sig på läroplansgrunder till sådan utbildning som baserar sig på examensgrunder.

Det föreslås att det till 19 § om tillämpning av lagen om arbetsavtal tas med 34 b §, som gäller uppdelning av vårdledighet och arbetstagares anmälningskyldighet.

1.2. Den kvantitativa regleringen av läroavtalsutbildning för unga

Enligt 16 § (1222/93) lagen om läroavtalsutbildning bestämmer undervisningsministeriet årligen inom ramen för den totala mängd som fastställs i statsbudgeten maximiantalet läroavtal per region och med beaktande av båda språkgrupperna särskilt för den grundläggande yrkesutbildningen och särskilt för den yrkesin-

riktade tilläggsutbildningen. De lokala förvaltningsmyndigheterna för läroavtalsutbildningen anpassar sina åtgärder till det regionalt fastställda maximiantalet läroavtal.

Avsikten med den kvantitativa regleringen är å ena sidan att trygga verkställigheten av statsbudgeten och å andra sidan att på ett samhälls- och utbildningspolitiskt ändamålsenligt sätt anpassa läroavtalsutbildningen till den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen samt jämt i fråga om olika områden och de bägge språkgrupperna.

Den höga arbetslösheten och det svåra sysselsättningsläget i synnerhet för de unga förutsätter att utbildningsmöjligheterna utvidgas över lag. Avsikten är därför att fortsätta de åtgärder för att främja de ungas sysselsättning och utbildningsmöjligheter som inleddes 1994. Av denna anledning har det i budgetpropositionen för 1995 föreslagits tilläggsresurser också för utbyggnaden av läroavtalsutbildningen.

För att läroavtalsutbildningen för unga skall kunna utvidgas i syfte att förbättra de ungas situation utgående från efterfrågan på denna utbildning, förelås att det stiftas en särskild temporär lag om att den kvantitativa reglering av läroavtalsutbildningen som stadgas i 16 § lagen om läroavtalsutbildning inte skall tillämpas på den grundläggande yrkesutbildningen för unga under 25 år under 1995—1996.

2. Propositionens verkningar

Sammanjämkningen av läroavtalslagstiftningen och lagstiftningen om yrkesexamina har inga ekonomiska verkningar. Sättet att visa yrkesskickligheten med hjälp av fristående yrkesprov, vilket ingår i grunderna för examen enligt lagen om yrkesexamina, är inte ett tilläggselement i läroavtalsutbildningen utan en del av läroavtalsutbildningen som helhet där sättet att ordna utbildningen, framför allt de pedagogiska arrangemangen inom den teoretiska undervisningen ändras när utbildningen grundar sig på de examensgrunder som anges i lagen om yrkesexamina. Deltagande i dessa fristående yrkesprov finansieras inom ramen för de nuvarande enhetspriser som ligger till

grund för statsandelen till läroavtalsutbildningen, på samma sätt som deltagande i fristående yrkesprov finansieras för dem som studerar inom yrkesutbildning i läroanstaltsform.

Avsikten är att följa vilka verkningar ibruktage av fristående yrkesprov inom läroavtalsutbildningen har. Undervisningsministeriet fattar separat beslut om på vilket sätt uppföljningen skall ordnas.

Det är inte möjligt att exakt förutse verkningarna av att den kvantitativa regleringen av läroavtalsutbildning i form av grundläggande yrkesutbildning för unga upphävs temporärt. Budgetpropositionen för 1995 är dimensionerad utgående från en bedömning att de nya läroavtalen för ungdomar under 25 år uppgår till 6000 avtal. Om sloandet av regleringen leder till en större ökning i läroavtalen än så är verkningarna av ett läroavtal i form av statsandel 26 500 mark på årsnivå.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet. Förhandlingar om propositionen enligt avtalet om förhandlingsförfarande gällande kommunal ekonomi och kommunalförvaltning har förts med Finlands Kommunförbund. Vid förhandlingarna betonade Finlands Kommunförbund att enhetspriset bör bestämmas med iakttagande av samma principer som i lagstiftningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, dvs. de skall baseras på verkliga kostnader. Enligt kommunförbundets åsikt kan även den kvantitativa regleringen av den grundläggande yrkesutbildningen för vuxna slopas.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1995. Den föreslagna lagen om tillämpning av 16 § lagen om läroavtalsutbildning under 1995 och 1996 skall gälla till utgången av 1996.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om läroavtalsutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1992 om läroavtalsutbildning (1605/92) 4 § 1 mom. 5 och 6 §§,
13 § 1 mom., 15 § 1 mom., 17 § 1 och 2 mom. och 19 §,
av dessa lagrum 15 § 1 mom. och 17 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag av den 17 december
1993 (1222/93), samt
fogas till lagen en ny 8 a § som följer:

4 §

Innehållet i läroavtal

I ett läroavtal, som skall ingås skriftligen, skall nämnas avtalets giltighetstid, provotidens längd, den grund för läroplanen eller den grund för examen som skall iaktas samt grunderna för den studerandes avlöning.

5 §

Grunderna för undervisningen

I läroavtalsutbildning iaktas vad som stadgas i lagen om yrkesläroanstalter (487/87) eller lagen om yrkesexamina (306/94) och vad som stadgas eller bestäms med stöd av dem om yrkesutbildningens struktur eller om examensstrukturen.

6 §

Grunderna för läroplanerna och grunderna för examina

I läroavtalsutbildning iaktas vad som stadgas i lagen om yrkesläroanstalter eller lagen om yrkesexamina och vad som stadgas eller bestäms med stöd av dem om grunderna för läroplanen eller grunderna för examina inom yrkesinriktad vuxenutbildning.

8 a §

Deltagande i examina som avses i lagen om yrkesexamina

Inom läroavtalsutbildning som har ordnats enligt de grunder för examina som stadgas i lagen om yrkesexamina skall den lokala förvaltningsmyndigheten bereda den som deltar i utbildningen tillfälle att delta i examina som avses i lagen om yrkesexamina.

13 §

Lokalförvaltning

Den lokala ledningen och övervakningen av läroavtalsutbildningen är en uppgift för kommunen. För detta har kommunen eller flera kommuner gemensamt ett sådant kollegialt organ som avses i 2 § lagen om kommunernas undervisningsförvaltning (706/92) och som har till uppgift att svara för den lokala förvaltningen av läroavtalsutbildningen, övervaka att läroplanerna och grunderna för examina samt läroavtalen iaktas och sörja för att läroavtalsutbildningen utvecklas som en del av utbildningen på ungdomsstadiet och yrkesutbildningen för vuxna.

15 §

Statsandel för läroavtalsutbildning

Den lokala förvaltningsmyndigheten för läroavtalsutbildningen beviljas statsandel för förvaltningen av läroavtalsutbildningen, utbildning på arbetsplatsen, teoretiska studier, deltagande i examina som avses i lagen om yrkesexamina och kostnaderna för studerandens studiesociala förmåner.

17 §

Studiesociala förmåner

Studeranden har rätt att under den tid de deltar i teoretisk undervisning samt i examina som avses i lagen om yrkesexamina få avgiftsfri undervisning och som studiesociala förmåner dagpenning, familjebidrag, ersättning för kostnaderna till och från undervisningsorten samt ersättning för inkvartering så som närmare stadgas genom förordning.

Studiesociala förmåner enligt denna lag, med

undantag av resor till och från undervisningsorten samt ersättning för inkvartering, beviljas inte studerande som under den tid de deltar i den teoretiska undervisningen eller i examen lyfter lön eller åtnjuter andra lagstadgade förmåner än vad som avses i 1 mom.

22—34, 34 a—34 c, 34 g, 34 h, 35, 51, 52, 54 och 55 §§ lagen om arbetsavtal stadgar om arbetsavtal.

Denna lag träder i kraft den 1 199 .

En läroavtalsutbildning som har inletts innan denna lag träder i kraft kan genom ändring av läroavtalet ändras så att den baserar sig på grunderna för examina.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

19 §

Tillämpning av lagen om arbetsavtal

På läroavtal tillämpas vad 7, 8, 15—19,

2.

Lag

om tillämpning av 16 § lagen om läroavtalsutbildning under 1995 och 1996

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Den dimensionering av maximiomfattningen på läroavtalsutbildningen som stadgas i 16 § lagen om läroavtalsutbildning skall inte tillämpas på den grundläggande yrkesutbildningen för ungdomar under 25 år under 1995 och 1996.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1999 och gäller till utgången av 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 7 oktober 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Undervisningsminister *Olli-Pekka Heinonen*

Lag

om ändring av lagen om läroavtalsutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1992 om läroavtalsutbildning (1605/92) 4 § 1 mom. 5 och 6 §§,
13 § 1 mom., 15 § 1 mom., 17 § 1 och 2 mom. och 19 §,
av dessa lagrum 15 § 1 mom. och 17 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag av den 17 december
1993 (1222/93), samt
fogas till lagen en ny 8 a § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Innehållet i läroavtal

I ett läroavtal, som skall ingås skriftligen, skall nämnas avtalets giltighetstid, prøvotidens längd, den grund för läroplanen som skall iakttas samt grunderna för den studerandes avlöning.

5 §

Grunderna för undervisningen

I läroavtalsutbildning iakttas vad som angående den yrkesinriktade vuxenutbildningens struktur stadgas i eller bestäms med stöd av lagen om yrkesläroanstalter (487/87).

6 §

Grunderna för läroplanerna

I läroavtalsutbildning iakttas vad som angående grunderna för läroplanen inom yrkesinriktad vuxenutbildning stadgas i eller bestäms med stöd av lagen om yrkesläroanstalter.

Föreslagen lydelse

4 §

Innehållet i läroavtal

I ett läroavtal, som skall ingås skriftligen, skall nämnas avtalets giltighetstid, prøvotidens längd, den grund för läroplanen *eller den grund för examen* som skall iakttas samt grunderna för den studerandes avlöning.

5 §

Grunderna för undervisningen

I läroavtalsutbildning iakttas vad som *stadgas i lagen om yrkesläroanstalter (487/87) eller lagen om yrkesexamina (306/94) och vad som stadgas eller bestäms med stöd av dem om yrkesutbildningens struktur eller om examensstrukturen.*

6 §

Grunderna för läroplanerna och grunderna för examina

I läroavtalsutbildning iakttas vad som *stadgas i lagen om yrkesläroanstalter eller lagen om yrkesexamina och vad som stadgas eller bestäms med stöd av dem om grunderna för läroplanen eller grunderna för examina inom yrkesinriktad vuxenutbildning.*

8 a §

Deltagande i examina som avses i lagen om yrkesexamina

Inom läroavtalsutbildning som har ordnats enligt de grunder för examina som stadgas i lagen om yrkesexamina skall den lokala förvaltningsmyndigheten bereda den som deltar i utbild-

Gällande lydelse

13 §

Lokalförvaltning

Den lokala ledningen och övervakningen av läroavtalsutbildningen är en uppgift för kommunen. För detta har kommunen eller flera kommuner gemensamt ett sådant kollegialt organ som avses i 2 § lagen om kommunernas undervisningsförvaltning (706/92) och som har till uppgift att svara för den lokala förvaltningen av läroavtalsutbildningen, övervaka att läroplanerna och läroavtalen iakttas och sörja för att läroavtalsutbildningen utvecklas som en del av utbildningen på ungdomsstadiet och yrkesutbildningen för vuxna.

15 §

Statsandel för läroavtalsutbildning

Den lokala förvaltningsmyndigheten för läroavtalsutbildningen beviljas statsandel för förvaltningen av läroavtalsutbildningen, utbildning på arbetsplatsen, teoretiska studier och kostnaderna för studerandenas studiesociala förmåner.

17 §

Studiesociala förmåner

Studerandena har rätt att under den tid de deltar i teoretisk undervisning få avgiftsfri undervisning och som studiesociala förmåner dagpenning, familjebidrag, ersättning för kostnaderna för resor till och från undervisningsorten samt ersättning för inkvartering så som närmare stadgas genom förordning.

Studiesociala förmåner enligt denna lag, med undantag av resor till och från undervisningsorten och ersättning för inkvartering, beviljas inte studerande som under tiden för den teoretiska undervisningen lyfter lön eller åtnjuter andra lagstadgade förmåner än vad som avses i 1 mom.

Föreslagen lydelse

13 §

Lokalförvaltning

Den lokala ledningen och övervakningen av läroavtalsutbildningen är en uppgift för kommunen. För detta har kommunen eller flera kommuner gemensamt ett sådant kollegialt organ som avses i 2 § lagen om kommunernas undervisningsförvaltning (706/92) och som har till uppgift att svara för den lokala förvaltningen av läroavtalsutbildningen, övervaka att läroplanerna och *grunderna för examina samt* läroavtalen iakttas och sörja för att läroavtalsutbildningen utvecklas som en del av utbildningen på ungdomsstadiet och yrkesutbildningen för vuxna.

15 §

Statsandel för läroavtalsutbildning

Den lokala förvaltningsmyndigheten för läroavtalsutbildningen beviljas statsandel för förvaltningen av läroavtalsutbildningen, utbildning på arbetsplatsen, teoretiska studier, *delta-gande i examina som avses i lagen om yrkes-examina* och kostnaderna för studerandenas studiesociala förmåner.

17 §

Studiesociala förmåner

Studeranden har rätt att under den tid de deltar i teoretisk undervisning *samt i examina som avses i lagen om yrkesexamina* få avgiftsfri undervisning och som studiesociala förmåner dagpenning, familjebidrag, ersättning för kostnaderna till och från undervisningsorten samt ersättning för inkvartering så som närmare stadgas genom förordning.

Studiesociala förmåner enligt denna lag, med undantag av resor till och från undervisningsorten *samt* ersättning för inkvartering, beviljas inte studerande som under *den tid de deltar* i den teoretiska undervisningen *eller i examen* lyfter lön eller åtnjuter andra lagstadgade förmåner än vad som avses i 1 mom.

Gällande lydelse

19 §

Tillämpning av lagen om arbetsavtal

På läroavtal tillämpas vad 7, 8, 15—19, 22—34, 34 a, 34 c, 34 g, 34 h, 35, 51, 52, 54 och 55 §§ lagen om arbetsavtal stadgar om arbetsavtal.

Föreslagen lydelse

19 §

Tillämpning av lagen om arbetsavtal

På läroavtal tillämpas vad 7, 8, 15—19, 22—34, 34 a—34 c, 34 g, 34 h, 35, 51, 52, 54 och 55 §§ lagen om arbetsavtal stadgar om arbetsavtal.

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

En läroavtalsutbildning som har inletts innan denna lag träder i kraft kan genom ändring av läroavtalet ändras så att den baserar sig på grunderna för examina.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
